

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Васильєва Л.М., Соколенко А.І.

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

Досліджено сучасні проблеми обліку виробничих запасів та висунуто пропозиції щодо їх усунення. Розглянуто ведення первинного обліку виробничих запасів, виявлено недоліки та запропоновано шляхи їх усунення. Проаналізовано основні проблеми, пов'язані з організацією та веденням обліку виробничих запасів на підприємствах, та запропоновано напрямки їх удосконалення.

Ключові слова: виробничі запаси, бухгалтерський облік, удосконалення, виробництво, підприємство.

Постановка проблеми. Виробничі запаси є об'єктивною необхідністю на підприємствах. Це викликано необхідністю руху виробничих запасів від їх джерел. З одного боку, сформовані запаси забезпечують узгодженість, безперервність і ритмічність діяльності підприємств, гарантуючи його економічну безпеку, з іншого боку – запаси на великих промислових підприємствах вимагає великих інвестицій, тому від організації їх обліку та аналізу залежить точність визначення прибутку, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку і загальна продуктивність підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблем обліку виробничих запасів зробили такі вітчизняні науковці, як Ф.Ф. Бутинець [1], М.В. Кужельний [2], В.Г. Лінник [2], В.С. Рудницький [5], Н.М. Ткаченко [8], В.В. Сопко [7], О.В. Сайко [6], О.М. Рибалко [4] та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим недостатньо висвітленими залишаються питання, які стосуються удосконалення обліку виробничих запасів. Вивчення наукових праць свідчить про те, що й досі залишаються дискусійними теоретичні положення і важливі питання обліку виробничих запасів, що потребують удосконалення.

Мета статті. Головною метою даної статті є виявлення проблем організації та ведення обліку виробничих запасів на підприємствах та запропонування напрямів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Якщо на підприємстві не налагоджена чітка робота з документами, то, в результаті, однорідне управління добирається гірше, оскільки це залежить від якості і достовірності, оперативності приймання-передачі інформації, регулювання нормативно-довідкової інформації, чіткої організації пошуку, зберігання і використання документів [3].

Запаси – вагома частина активів підприємства, вони займають спеціальне місце в складі майна та домінуючі позиції в структурі навантажень підприємств різних сфер діяльності; у визначенні результатів господарської діяльності підприємства і у висвітленні інформації про його фінансову звітність. Це, у свою чергу, вимагає повної та достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів, що може надати бухгалтерський облік, який в цьому випадку слід розглядати як елемент економічної інформативної системи, що інтерпретує увесь основний ін-

формативний потік, наданий різними ринковими системами для ефективного управління.

Основною передумовою для успішного процесу виробництва як основної ланки господарючого суб'єкта доступності та ефективна використання виробничих запасів.

Багато вчених вивчали природу і методику управління виробничими запасами на підприємствах, аналізували свою діяльність. Для підприємств, доцільно звернути увагу на те, що потрібно удосконалити існуючих форм документації з оперативного обліку виробничих записів, а саме, їх рух в процесі виробництва. Оскільки підприємства доцільно ввести нові форми первинних документів, які повинні забезпечити своєчасне надходження і вибуття виробничих запасів на підприємство і застосування яких сприятиме підвищенню рівня обліку і контролю їх використання [2].

Практика показує, що процес обліку використання виробничих запасів – це трудомістка область. Тож не дивно, що на деяких підприємствах є деякі недоліки, а деякі – запущеність обліку, що призводить до великих втрат запасів. Це ще раз підтверджує, що до сих пір залишається багато важливих питань, пов'язаних з розвитком науково-обґрунтованої системи обліку, використання виробничих запасів.

На всіх підприємствах, перш за все, повинен бути встановлений порядок приймання, реєстрації, контролю за виконанням, збереженням оброблених документів. Отже, для того щоб ефективного управління на підприємстві, потребує негайного удосконалення.

Таким чином, спочатку складають первинні документи, що являються вихідним пунктом бухгалтерського обліку, відображають сутність господарської операції та її наслідки, але робота досить трудомістка і потребує значних затрат, тому в цьому випадку потрібно розробити, проект графіка документообігу лімітно-забірної картки виробничих запасів. Це сприятиме конкретизації інформації по окремо взятому об'єкту і прискорить подальшу обробку та аналіз документів.

Але для правильної розробки документообігу і виконання всіх його етапів недостатньо, щоб чітко зафіксувати здійснені операції, то після проходження документа по всіх стадіях обробки він надходить до поточного архіву.

Таким чином, на підприємстві організація бухгалтерського обліку потребує більшої уваги, відсутня зацікавленість керівництва підприємства в покращенні становища. Запропоновані пропо-

зиці допоможуть посилити контроль за рухом документів, але виправдають вони своє призначення лише при їх обов'язковому виконанні.

Бухгалтерія являється особливим та найважливішим відділом на підприємстві, тому йому повинна приділятися особлива увага.

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу як основної ланки діяльності господарського суб'єкта є наявність і раціональне використання виробничих запасів.

Так як на підприємстві залишаються все ще невіршеними питання щодо вдосконалення документації оперативного та аналітичного обліку виробничих запасів, особливо нагальною постає проблема автоматизації їх обліку. Вирішення цих питань полягає в розробці основних напрямів і конкретних рекомендацій з удосконалення методики обліку виробничих запасів, в їх оцінці при вибутті, методики проведення аналізу ефективного використання виробничих запасів, а також посиленні інформаційної та контрольної функцій обліку в управлінні виробництвом.

Для здійснення облікового, контрольного та аналітичного процесів в бухгалтерії потрібно чітко визначити функції та завдання даного підрозділу.

Отже, зробити це можливо за допомогою: правильної побудови організаційної структури бухгалтерської служб, регламентування роботи облікового апарату (положення про бухгалтерію, посадові інструкції, індивідуальні графіки облікових робіт тощо), вдосконалення технологічних процесів (повна автоматизація обліку) та відповідні, належні умови праці.

Щодо поліпшення організації роботи облікового апарату потрібно розробити посадові інструкції для бухгалтера по виробничим запасам. Як ми знаємо, посадова інструкція – це документ, у якому зафіксовані завдання, функції, обов'язки, права та відповідальність посадової особи.

При розробці слід звернути увагу на: конкретні задачі працівника, обов'язки, функції, права, відповідальність та особливості штатного розпису, які можна побачити у кваліфікаційному довіднику.

А також при підготовці посадової інструкції необхідно враховувати цілу систему внутрішніх взаємозв'язків і документів, які визначають методологію і організацію бухгалтерської роботи саме на цьому підприємстві.

Під час обліку виробничих запасів виникає багато розбіжностей. Насамперед це пов'язане з тим, що на багатьох підприємствах облік запасів ведеться паралельно декількома підрозділами з різною метою. Часто виникають ситуації, коли за даними одного підрозділу залишок запасів є, а в обліку іншого – залишків немає.

Окремою проблемою є пересортування, яке може бути викликане як об'єктивними, так і суб'єктивними причинами. До суб'єктивних причин належить і людський фактор, тобто помилки співробітників викликані недостатньою кваліфікацією бухгалтера чи комірника, а браком потрібних знань. Через це інформація з одного й того ж документа може бути неоднаково відображена в обліку різних підрозділів.

Актуальною на сьогодні є проблема поновлення програмного забезпечення обліку, оскільки облік виробничих запасів неможливий без застосування комп'ютерних технологій.

Контроль запасів необхідно здійснювати у відповідності з такими принципами:

- 1) завозити матеріали необхідно лише ті, що використовуються у виробництві;
- 2) розмір запасу кожного виду сировини та матеріалів встановлювати з урахуванням середнього виробничого запасу, який містить поточну потребу, підготовчий та гарантійний запаси;
- 3) зберігання запасів організувати за сучасними ресурсозберігаючими технологіями;
- 4) запаси повинні підлягати повному обліку, маркуванню та етикетуванню;
- 5) встановити єдиний принцип відпуску сировини та матеріалів у виробництво за методом середніх цін

Для підвищення ефективності роботи підприємства потрібно повністю автоматизувати облік виробничих запасів із застосуванням комп'ютерної програми 1С: Підприємство, тобто щоб автоматизований облік був не тільки в бухгалтерії але і в обліковця та комірника, які є матеріально-відповідальними особами, та ведуть первинний облік на складах та заправочній станції. Це дозволить скоротити час на отримання та обробку документів, автоматично здійснювати процес обліку виробничих запасів при їх надходженні і вибутті та інше.

«1С:Підприємство 8.0 для України» призначена для автоматизації бухгалтерського й податкового обліку, включаючи підготовку обов'язкової (регламентованої) звітності, в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності [7].

В 1С:Бухгалтерії 8.0 для України реєструються дані інвентаризації, які автоматично звіряються з даними обліку. На підставі інвентаризації відбивається виявлення надлишків і списання недостач.

Основними негативними аспектами в діяльності підприємства в сфері обліку запасів є:

- низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;
- невідповідний рівень контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів;
- обмеженість контролю використання виробничих запасів;
- складність визначення справедливої (ринкової та неринкової) вартості запасів, що полягає у використанні підприємствами бартерного обміну, більше того, обміну на неподібні активи.

Вирішення цих проблем потребує оновлення системи отримання інформації про виробничі запаси, використання нетрадиційних для вітчизняної облікової практики підходів до ефективного їх використання та оптимізації результатів діяльності підприємства через застосування принципів і методів бухгалтерського обліку [3].

Саме тому можна виділити наступні шляхи подолання проблем ведення обліку виробничих запасів на підприємствах:

- підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, яке забезпечується запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації;
- удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими

запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації виробничих запасів;

– узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів;

– обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;

– чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів).

Висновки і пропозиції. Узагальнюючи результати проведеного нами дослідження було проаналізовано проблеми обліку організації та

ведення виробничих запасів та шляхи їх вирішення. Таким чином, внесені нами пропозиції щодо індивідуального графіку роботи бухгалтера, посадових інструкцій, автоматизації обліку за допомогою комп'ютерної системи 1С: Підприємство, яка допоможе прискорити роботу бухгалтерів, полегшити та покращити процес обліку, а отже запропоновані шляхи повинні покращити ситуацію на підприємстві та раціоналізувати організацію бухгалтерського обліку, створити перспективні умови його подальшого розвитку.

Вирішення комплексу суперечливих та дискусійних питань обліково-аналітичного управління виробничими запасами є актуальним для більшості підприємств і потребує подальших досліджень.

Список літератури:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець. – [8-те вид, перероб. і доп.]. – Житомир: ПП «Рута», 2015. – 912 с.
2. Кужельний М.В., Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: КНЕУ, 2015. – 334 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246, зі змінами та доповненнями.
4. Рибалко О.М., Болдуєва О.В. Вдосконалення обліку виробничих запасів // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2014. – № 6. – С. 210-215.
5. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту: Підручник / В.С. Рудницький. – Тернопіль: Економічна думка 2014. – 144 с.
6. Сайко О.В. Облік і контроль виробничих запасів – автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / О.В. Сайко; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2014. – 19 с.
7. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: Навч. Посібник / В.В. Сопко. – К., 2014. – 526 с.
8. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік, оподаткування і звітність: Підручник / Н.М. Ткаченко – К. Алерта 2015. – 1080 с.

Васильєва Л.Н., Соколенко А.И.

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ И НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ВЕДЕНИЯ УЧЕТА ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАПАСОВ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Аннотация

Исследованы современные проблемы учета производственных запасов и выдвинуто предложений по их устранению. Рассмотрены ведения первичного учета производственных запасов, выявлены недостатки и предложены пути их устранения. Проанализированы основные проблемы, связанные с организацией и ведением учета производственных запасов на предприятиях, и предложены направления их совершенствования.

Ключевые слова: производственные запасы, бухгалтерский учет, усовершенствование, производство, предприятие.

Vasilyeva L.N., Sokolenko A.I.

Dnipropetrovsk State Agrarian-Economic University

CURRENT ISSUES AND TRENDS IMPROVING ACCOUNTING INVENTORIES THE ENTERPRISE

Summary

The modern inventory accounting problems and put forward proposals to address them. Considered conduct primary accounting inventory revealed shortcomings and the ways to address them. The basic problems associated with the organization and inventory accounting in enterprises and suggests areas of improvement.

Keywords: inventory, accounting, improving, production, enterprise.